

Päiväys
29.11.2023

Diaarinumero
726/03.04.04.04.19/2022

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

29.11.2023

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **06.12.2023**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 29.11.2023 nro 1581/2023, valitus ympäristölupa-asiassa, turvetuotantoalueen ympäristöluvan muuttaminen, Evijärvi, Lappajärvi.

Luvan hakija

Oy Alholmens Kraft Ab

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **29.11.2023 – 05.01.2024**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallintooikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **05.01.2024**.

29.11.2023

Dnro 726/03.04.04.19/2022

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakija ja luvan hakija

Oy Alholmens Kraft Ab

Päätös, josta valitetaan

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 5.5.2022 nro 67/2022

Aluehallintovirasto on muuttanut Niivilänniityn turvetuotantoalueen toistaiseksi voimassa olevan, Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 19.4.2007 antamallaan päätöksellä nro 35/2007/4 myöntämän ympäristöluvan lupamääräystä 15, lisäten siihen velvoitteen happamien sulfaattimaiden huomioimisesta alueen jälkihoitosuunnitelmassa. Lisäksi aluehallintovirasto on lisännyt lupamääräykset 16 ja 17 happamoitumista ehkäiseviksi toimiksi tuotantoalueen lohkoille 2 ja 3, joilla esiintyy happamuusriskiä. Muilta osin on voimassa mitä päätöksessä nro 35/2007/4 on määrätty.

Lupamääräys 17 kuuluu seuraavasti:

17) Luvanhaltijan on riittävillä toimenpiteillä varmistuttava siitä, ettei tuotantoalueelta purkaudu happamia vesiä alapuolisiin vesistöihin. Happamilla vesillä tarkoitetaan tässä yhteydessä vesiä, joiden pH-arvo on alle 5 ja sähkönjohtavuus on samaan aikaan suurempi kuin 20 mS/m. Jos pintavalutuskentältä lähtevän veden pH-arvo on alle 5 ja sähkönjohtavuus suurempi kuin 20 mS/m, on luvan haltijan selvitettävä viipymättä pH-arvon ja sähkönjohtokyvyn kenttämittauksin happaman kuormituksen lähtöalue ja ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin maaperän ja veden neutraloimiseksi kyseisellä alueella sekä huolehdittava toimenpiteistä sulfidien hapettumisen pysyväksi estämiseksi. Edellä mainituista toimenpiteistä ja niihin varautumisesta on esitettävä suunnitelma Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kolmen kuukauden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta. Happamuuden torjumiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikutus on todennettava kenttämittauksilla ja/tai päästötarkkailun tuloksilla. Mittaustuloksista, happamuuden torjuntatoimenpiteistä ja jälkiseurannasta on

esitettävä selvitys Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Jos edellä mainituissa tilanteissa (pH alle 5, sähkönjohtavuus yli 20 mS/m) virtaama on hyvin vähäinen, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyä torjuntatoimenpiteiden tekemättä jättämisen.

Perusteluja

Niivilänniityn turvetuotantoalueella on Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 19.4.2007 myöntämä ympäristölupa (35/2007/4).

Ympäristönsuojelulain 89 §:n toisen momentin mukaan lupaviranomaisen on valvontaviranomaisen aloitteesta muutettava ympäristölupaa, mikäli ympäristönsuojelulain 89 §:ssä mainitut edellytykset täyttyvät.

Aluehallintovirasto on katsonut, että asiassa tulee sovellettavaksi ympäristönsuojelulain 89 §:n 2 momentin kohta 1). Koska Niivilänniityn voimassa olevassa ympäristöluvassa ei ole määräyksiä happamia sulfaattimaita koskien ja koska tehdyissä selvityksissä on havaittu, että tuotantoalueella on sulfidimaiden happamoitumisriski, poikkeaa toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara olennaisesti ennalta arvioidusta. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen aloitteen mukaisesti ympäristöluvan lupamääräykset on muutettu vastaamaan nykytilannetta.

Happamia sulfaattimaita koskevat määräykset on annettu ympäristönsuojelulain varovaisuusperiaatetta noudattaen. Asiassa saatujen selvitysten perusteella Niivilänniityn tuotantoalue sijaitsee osittain happamalla tai potentiaalisesti happamalla sulfaattimaalla. Tämä edellyttää toiminnan ja jälkihoitotoimien järjestämistä niin, ettei tuotantoalueelta tuotannon aikana tai tuotannon päättymisen jälkeen turvetuotantotoimien seurauksena lähde sulfidien hapettumisesta johtuvia poikkeuksellisen happamia vesiä. Tuotannon päättymisen jälkeen tehtävillä jälkihoitotoimilla on lisäksi huolehdittava, ettei alueella harjoitetusta turvetuotannosta johtuvista syistä lähde alapuoliseen vesistöön poikkeuksellisen happamia vesiä, joista voi aiheutua pilaantumista tai sen vaaraa.

--

Niivilänniityn turvetuotantoalue sijaitsee Ähtävänjoen vesistöalueen (47) Kirsinpäkin valuma-alueella (47.024). Turvetuotantoalueen vedet johdetaan reittiä Kirsinpäkki-Evijärven Kniivilänlahti-Ähtävänjoki ja vesienjohtamisreitit pituus Kirsinpäkkiin laskevasta laskuojasta Kniivilänlahteen on noin 11,2 km. Alueen vesistöjä kuormittavat maa- ja metsätalous, turvetuotanto sekä Lappajärven jätevedenpuhdistamo.

Kirsinpäkin varressa ei ole asutusta, eikä sen vettä käytetä talousvetenä. Kirsinpäkillä ei arvioida olevan mainittavaa virkistyskäyttöä tai kalataloudellista merkitystä uoman ja veden laadun sekä vähäisten virtaamien sekä syrjäisen sijainnin takia. Kalastusta saatetaan jossain määrin harjoittaa Kirsinpäkin alaosalla keväisin. Alueen turvetuotannon kuormitus kohdistuu

Ähtävänjoen yläosan valuma-alueelle Kirsinpäkin puroon sekä Evijärven Kniivilänlahteen. Kirsinpäkin vesi on erittäin ravinnepitoista ja laadultaan huonoa. Kniivilänlahden vesi on väriltään tummaa, sen ravinnepitoisuudet ovat korkeat ja happipitoisuus on talvella ajoittain pieni. Ähtävänjoki on kalastoltaan ja pohjaeläimistön osalta erinomaisessa tilassa ja vedenlaadultaan hyvässä tilassa. Evijärvi on kalastoltaan välttävissä tilassa, mutta vedenlaadultaan hyvässä tilassa. Evijärvessä tavoitteena on ravinnekuorituksen lasku n. 10 % sekä säännöstelykäytännön kehittäminen lahtialueiden happiongelmiin vähentämiseksi ja veden vaihtuvuuden lisäämiseksi.

Vesienhoidon suunnittelussa Ähtävänjoki on jaettu kahteen vesimuodostumaan, Ähtävänjoen alaosaan sekä Ähtävänjokeen. Ähtävänjoki kuuluu keskisuuriin turvemaiden jokiin. Ähtävänjoen vesi on suhteellisen kirkasta. Ähtävänjoen tilaa heikentävät hajakuorituksen lisäksi rakenteelliset muutokset, säännöstely ja vaellusesteet. Ähtävänjoki kuuluu yläosiltaan NATURA-verkoston, sillä joessa sinnetlee uhanalainen jokihelmisimpukkakanta. Ähtävänjoen ekologiset tekijät kuvastavat hyvää-erinomaista tilaa. Vesimuodostuma on luokiteltu voimakkaasti muutetuksi, joten sen ekologinen tilatavoite arvioidaan suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan. Ähtävänjoessa ja Ähtävänjoen alaosalla on tyydyttävä ekologinen potentiaali. Aluehallintovirasto on katsonut, että toimittaessa tässä päätöksessä määrättyjen lupamääräysten ja ympäristöluvan nro 35/2007/4 mukaisesti, toiminta ei estä vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Ottaen huomioon uudet lupamääräykset ja toimittaessa niiden mukaisesti toiminnasta ei aiheudu terveystahaitta, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista, vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista eikä toiminnan vaikutusalueella eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:n mukaista kohtuutonta räsitystä.

Lupamääräyksessä 17 määrättyjen toimenpiteiden avulla varmistetaan, että happamia päästöjä ei tuotantoalueelta pääse alapuoliseen vesistöön. Lupamääräyksessä veloitetaan, että toiminnanharjoittaja on selvillä alueen happamuustilanteesta ja pystyy tarvittavilla toimenpiteillä varautumaan happamuustilanteisiin sekä tarvittaessa torjumaan happamuushaittoja tuotantoalueella.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Oy Alholmens Kraft Ab on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöksen

lupamääräyksen 17 toinen virke on muutettava kuulumaan seuraavasti:

Happamalla vesillä tarkoitetaan tässä yhteydessä vesiä, joiden pH-arvo on alle 4 ja sähkönjohtavuus on samaan aikaan suurempi kuin 20 mS/m.

Lupamääräyksen 17 kolmas virke on muutettava kuulumaan seuraavasti:

Jos pintavalutuskentältä lähtevän veden pH-arvo on alle 4 ja sähkönjohtavuus suurempi kuin 20 mS/m, on luvan haltijan selvitettävä viipymättä pH-arvon ja sähkönjohtokyvyn kenttämittauksin happaman kuormituksen lähtöalue ja ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin tuotantoalueelta lähtevän veden pH-tason nostamiseksi yli 4.

Lupamääräyksen 17 neljäs virke on muutettava kuulumaan seuraavasti:

Mahdollisesta mainitun pH-raja-arvon alituksesta ja samalla sähkönjohtokyvyn ylityksestä sekä kyseisen luvanvastaisen tilanteen korjaamiseksi tehtävistä toimenpiteistä tulee antaa viipymättä tieto Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle.

Lupamääräyksen 17 viimeinen (seitsemäs) virke on muutettava kuulumaan seuraavasti:

Jos edellä mainituissa tilanteissa (pH alle 4, sähkönjohtavuus yli 20 mS/m) virtaama on hyvin vähäinen, voi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hyväksyä torjuntatoimenpiteiden tekemättä jättämisen.

Perusteluinaan muutoksenhakija on esittänyt muun ohella, että asetetut happamien sulfaattimaiden hallintaan liittyvät toimenpiteet ovat kohtuuttoman tiukat ja osin tarpeettomat, kun otetaan huomioon Niivilänniityn turpeen luontainen pH-taso ja luvassa määrätty velvoite pitää lähtevän veden pH-taso lupamääräyksen mukaisena.

Lupamääräyksessä 17 pH-raja on määrätty liian korkeaksi ottaen huomioon Niivilänniityn turpeen luontainen happamuustaso. Niivilänniityn suoalueen turvekerrostuman laatu on tutkittu ennen turvetuotantoa. Niivilänniityn suoalueen turvetutkimuksessa (Geologian tutkimuskeskus 2013) turpeen keskimääräinen pH-arvo oli 4,3 ja pH-arvon vaihteluväli oli 2,7–5,2.

Turpeiden pH-arvoja on selvitetty Toholammin suoaineistosta (Mäkilä 1989, Toholammin turvevarojen käyttökelpoisuus ja turpeen ominaisuuksien välinen riippuvuus. Geologian tutkimuskeskus raportti P 134/80/5). Pääturvelajien pH-arvot ovat Mäkilän aineistossa lähes samaa luokkaa kuin Niivilänniityn suotutkimuksessa havaitut turpeen pH-arvot. Niivilänniityn turpeen pH-arvoa alentaa Niivilänniityn turvekerrostuman rahka- ja rahkavaltaisen turve. Mäkilän tutkimuksessa pääturvelajeista mitatut pH-arvot ovat olleet seuraavat:

	pH keskimäärin	pH vaihteluväli
rahkaturve	3,6	3,0-4,0
sararahkaturve	4,1	3,5-4,6
rahkasaraturve	4,6	4,1-5,1
saraturve	4,9	4,4-5,4

Niivilänniityn turvetuotantoalueen päästö- ja vesistötarkkailusuunnitelmaa koskevan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupapäätöksen 27.8.2020 nro 1189/2020 mukaan:

Silloin, kun laskuojaan johdettavan veden pH on päästömittausten ottohetkellä 4 tai alempi, ja sähkönjohtavuus on 20 mS/m tai korkeampi, määritetään myös sulfaatti sekä raskasmetallit Cd, Ni ja Al.

Päätöksessä on asetettu seurannan taso pH-arvoon 4, mikä on myös Niivilänniityn turpeen luontaisen pH-tason suuruusluokkaa.

Vuonna 2020 Niivilänniityn päästötarkkailussa on mitattu pH ja sähkönjohtavuus kolmena ajankohtana (22.7.2020, 8.10.2020 ja 7.12.2020). Niivilänniityllä on mitattu tuotantoalueen ojaston vesien pH-arvoja ja sähkönjohtokykyä omavalvontana 10.11.2020. Omavalvonnan tulosten perusteella lohkoille 2 ja 3 on suunniteltu ja tehty kalkitus 30.3.2021.

Vuonna 2021 on omavalvontana tehty pH:n ja sähkönjohtokyvyn mittauksia tuotantoalueella 4.5.2021. Niivilänniityn päästötarkkailussa on mitattu pintavalutuskentälle tulevan ja lähtevän veden pH ja sähkönjohtavuus aikavälillä 3.2.–13.12.2021 yhtenäistä ajankohtana.

Vuoden 2020 omavalvontamittauksessa 10.11.2020 lohkojen 2 ja 3 ojastossa esiintyi alle 4 pH-arvoja ja korkeita sähkönjohtavuusarvoja. Vuoden 2020 päästötarkkailussa pintavalutuskentältä lähtevän veden pH oli alle tai yli 4 ja sähkönjohtavuus oli 32–67 mS/m.

Vuoden 2021 kalkituksen jälkeen pumppaamoaltaasta 4.5.2021 omavalvontana mitattu pH-arvo oli 5,4 ja sähkönjohtavuus alle 20 mS/m. Pintavalutuskentällä vesi happamoitui pH-arvoon 4,4, mikä oli kuitenkin korkeampi kuin Kirsinpäkin pH-arvo 4,2. Kirsinpäkin mittauspiste sijaitsi pintavalutuskentän laskukohdan yläpuolella.

Vuoden 2021 päästötarkkailussa pintavalutuskentälle tulevan veden pH-arvo on ollut korkeampi kuin pintavalutuskentältä lähtevän veden pH. Vesi siis happamoitui pintavalutuskentällä. Kesäaikaan kolmella mittauskerralla tulevan ja lähtevän veden pH on ollut hieman alle 4 ja sähkönjohtavuus 25–63 mS/m. Muulloin tulevan ja lähtevän veden pH on ollut yli 4, vaikka sähkönjohtavuus on ollut osassa havainnoista yli 20 mS/m.

Vuonna 2021 Kirsinpäkin veden pH on ollut välillä 4,8–6 ja sähkönjohtavuus 4,2–17 mS/m. Pintavalutuskentän alapuolisen mittauspisteen pH-arvo on ollut hieman alhaisempi kuin yläpuolisen pisteen.

Evijärven Kniivilänlahden veden pH-arvo oli 6,69 ja sähkönjohtavuus 8,9 mS/m 15.7.2021 mittauksessa.

Niivilänniityn lohkot 2 ja 3 (42 ha) muodostavat hyvin pienen osan (0,85 %) Kirsinpäkin 49,05 km²:n valuma-alueesta.

Muutoksenhakija on viitannut Vaasan hallinto-oikeuden Akanrahkan turvetuotantoa koskevaan päätökseen 27.1.2022 nro 22/000471.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut luvan hakijan valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Evijärven ja Lappajärven kunnissa.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Evijärven kunnalle, Evijärven kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Lappajärven kunnalle, Lappajärven kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiselle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen luvan hakijan valituksesta. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta on pyydetty lausunto.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on ilmoittanut, ettei se anna lausuntoa valituksen johdosta.

Varsinais-Suomen elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on ilmoittanut, ettei se katso tarpeelliseksi antaa vastinetta.

Evijärven kunta on esittänyt vastineenaan, että valitus hylätään ja lupamääräykset pidetään voimassa seuraavin perusteluin:

Ympäristöministeriön 2020 julkaiseman Turvetuotannon tarkkailuohjeen mukaan sulfaatin ja raskasmetallien määritykset lisätään päästö- ja vesistö tarkkailuun pH-tason ollessa 4 tai alle, mutta happamien päästöjen lähteen paikallistaminen tapahtuu veden pH-arvon ollessa purkupisteellä 5 tai alle. Näin ollen päästö- ja vesistö tarkkailusuunnitelmassa mainittu pH-raja ei ole peruste muuttaa ympäristöluvan lupamääräyksessä 17 määriteltyä pH-raja-arvoa.

Turpeen luontaiseen pH-tasoon perustuvat perustelut ovat jättäneet kokonaan huomiotta happamien sulfaattimaiden päästöihin liittyvän sähkönjohtavuuden kohoamisen. ELY-keskuksen mukaan vesinäytteiden pH-arvot ovat laskeneet tarkkailuvuosien aikana, mikä viittaisi happamuuden olevan peräisin happaman sulfaattimaan hapettumisesta. Mikäli happamuus olisi peräisin turpeesta, pH-arvot olisivat olleet yhtä matalat tarkkailun alusta alkaen.

Lähtevän veden pH-tason nostaminen yli 4 sulfaattimaan hapettumisen pysäyttämisen sijaan on oireiden hoitoa, joka on pitkällä aikavälillä kestänytöntä. Happamat päästöt tulee estää myös tuotannon loppuvaiheessa ja sen päätyttyä.

Vaasan hallinto-oikeuden aikaisempi päätös poistaa toisen turvetuotantoalueen ympäristöluvasta määräys esittää suunnitelma pH-raja-arvon noudattamiseksi tehtävistä toimenpiteistä ELY-keskukselle kuukauden sisällä luvan lainvoimaiseksi tulosta ei ole riittävä syy poistaa määräys varautumissuunnitelman esittämisestä ELY-keskukselle kolmen kuukauden

sisällä luvan lainvoimaiseksi tulosta. Varautumissuunnitelman tekeminen kuuluu ennaltavarautumisvelvollisuuteen, johon ympäristönsuojelulain 15 § velvoittaa.

Mikäli valitusta ei kuitenkaan hylätä kokonaan, määräys varautumissuunnitelman tekemiseksi ja esittämiseksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle on vähintäänkin pidettävä voimassa.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan todennut muun ohella, että veden pH on laskenut Niivilänniityn pintavalutuskentällä päästötarkkailutulosten mukaan jonkin verran vuosina 2014–2015, kun vedenlaadussa ei vielä näkynyt selkeitä happamista sulfaattimaista johtuvia muutoksia. Kuitenkin pH-taso pintavalutuskentältä lähtevässä vedessä oli tuolloin yli pH 4,5 jokaisella näytekerralla. Vasta vuodesta 2019 lähtien on esiintynyt arvoja alle pH 4,5 ja tällöin veden pH on laskenut sekä pintavalutuskentälle tulevassa että sieltä lähtevässä vedessä. Tulosten perusteella on epätodennäköistä, että vesi happamoituisi Niivilänniityn pintavalutuskentällä pelkästään turpeen ominaisuuksista johtuen alle pH 4,5. Sähkönjohtavuus on vielä vuoden 2022 tuloksissakin niin korkea, että se viittaisi happamista sulfaattimaista aiheutuvan happamuuskuormituksen jatkumiseen.

Niivilänniityn lupapäätöksessä lupamääräyksessä 17 vaadittua pintavalutuskentältä lähtevän veden pH-raja-arvoa voidaan laskea arvoon 4,5, mutta ei ole riittäviä perusteita laskea sitä arvoon 4,0, koska pintavalutuskentän vuosien 2014–2015 tarkkailutulosten mukaan pH ei ole laskenut pintavalutuskentällä alle 4,5. On tärkeää seurata veden sähkönjohtavuutta. Mikäli sähkönjohtavuus vedessä on korkea (yli 20 mS/m), kertoo se happamista sulfaattimaista aiheutuvasta kuormituksesta.

Yksittäisen näytekerran raja-arvoista poikkeamisen ei vielä tarvitse käynnistää toimenpiteitä vaan kohtuullisempaa olisi tarkastella useamman näytekerran tuloksia/vuosi.

Toimenpiteisiin ryhtymisen kannalta tarkastelujakso voisi olla pidempi kuin yksittäinen näytekerta. Lupamääräystä tulisi selkeyttää siten, että miltä ajanjaksolta tarkastelu tehdään, sallitaanko yksittäisiä tai muutamia raja-arvojen ylityksiä/alituksia vuodessa, jos vedenlaatu pääosin pysyy luparajoissa.

ELY-keskus on pitänyt tärkeänä happamuudentorjuntasuunnitelmaa, miten toiminnanharjoittaja varautuu happamuusrisktiin. Lupamääräys tulee säilyttää päätöksessä. ELY-keskus on tulkinnut lupamääräystä siten, että suunnitelma toimitetaan kerran 3 kk päätöksen voimaan tultua (ei jokaisella kerralla, kun pH- ja sähkönjohtavuuden raja-arvoja ei saavuteta). Suunnitelmaa voi kuitenkin olla tarpeen päivittää tai täydentää mikäli siinä esitetyt toimet eivät ole tarkkailutulosten perusteella riittäviä ja jos vedenlaadun osalta asetettuihin pH:n ja sähkönjohtavuuden raja-arvoja ei saavuteta.

Lappajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on esittänyt vastineenaan, että valitus hylätään ja lupamääräykset pidetään voimassa seuraavin perusteluin:

Ympäristöministeriön 2020 julkaiseman Turvetuotannon tarkkailuohjeen mukaan sulfaatin ja raskasmetallien määräykset lisätään päästö- ja vesistötarkkailuun pH-tason ollessa 4 tai alle, mutta happamien päästöjen lähteen paikallistaminen tapahtuu veden pH-arvon ollessa purkupisteellä 5 tai alle. Näin ollen päästö- ja vesistötarkkailusuunnitelmassa mainittu pH-raja ei ole peruste muuttaa ympäristöluvan lupamääräyksessä 17 määriteltyä pH-raja-arvoa.

Turpeen luontaiseen pH-tasoon perustuvat perustelut ovat jättäneet kokonaan huomiotta happamien sulfaattimaiden päästöihin liittyvän sähkönjohtavuuden kohoamisen. ELY-keskuksen mukaan vesinäytteiden pH-arvot ovat laskeneet tarkkailuvuosien aikana, mikä viittaisi happamuuden olevan peräisin happaman sulfaattimaan hapettumisesta. Mikäli happamuus olisi peräisin turpeesta, pH-arvot olisivat olleet yhtä matalat tarkkailun alusta alkaen.

Lähtevän veden pH-tason nostaminen yli 4 sulfaattimaan hapettumisen pysäyttämisen sijaan on oireiden hoitoa, mikä on pitkällä aikavälillä kestämatöntä. Happamat päästöt tulee estää myös tuotannon loppuvaiheessa ja sen päätyttyä.

Vaasan hallinto-oikeuden aikaisempi päätös poistaa toisen turvetuotantoalueen ympäristöluvasta määräys esittää suunnitelma pH-raja-arvon noudattamiseksi tehtävistä toimenpiteistä ELY-keskukselle kuukauden sisällä luvan lainvoimaiseksi tulosta ei ole riittävä syy poistaa määräys varautumissuunnitelman esittämisestä ELY-keskukselle kolmen kuukauden sisällä luvan lainvoimaiseksi tulosta. Varautumissuunnitelman tekeminen kuuluu ennaltavarautumisvelvollisuuteen, johon ympäristönsuojelulain 15 § velvoittaa.

Mikäli valitusta ei kuitenkaan hylätä kokonaan, määräys varautumissuunnitelman tekemiseksi ja esittämiseksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle on vähintäänkin pidettävä voimassa.

Oy Alholmens Kraft Ab:lle on varattu tilaisuus vastaselityksen antamiseen lausunnon ja vastineiden johdosta. Vastaselitystä ei ole annettu.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 20 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että: 1) menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (*varovaisuus- ja huolellisuusperiaate*); 2) noudatetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita eri toimien yhdistelmiä (*ympäristön kannalta parhaan käytännön periaate*).

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 1, 4, 5 ja 6 kohtien mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, päästörajoarvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista; toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa; toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista; muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästörajoarvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Asiassa saatu selvitys

Niivilänniityn turvetuotantoalue sijaitsee Evijärven ja Lappajärven kuntien alueella. Niivilänniityn turvetuotantoalueen kunnostusojitukset on tehty vuonna 2001 ja tuotanto aloitettu vuonna 2002. Alueen tuotantoala on ollut 62 ha.

Niivilänniityllä on tuotannossa lohkoilla 2–3 ja 4–5 yhteensä 45,4 ha suurinen alue. Lohkolla 3 (9,4 ha) tuotantovuosia on enää vähän jäljellä. Lohkolla 2 (30,4 ha) on turvetta enemmän jäljellä. Lohko 2A (1,9 ha) on uudestaan kunnostettu tuotantoon, ja useamman vuoden jälkeen otettu tuotantokäyttöön. Lohkot 5 (2,9 ha) ja 6 (4,5 ha) ovat vielä tuotannossa. Niivilänniityn tuotanto päättyy arviolta vuonna 2025. Tuotantoalueella ojitus ulottuu pääsääntöisesti mineraalimaan.

Niivilänniityn vedet johdetaan sarkaojarakenteiden, virtausta säätevien patojen, laskeutusaltaiden ja pintavalutus kentän kautta. Voimassa olevan ympäristölupapäätöksen mukaisesti kaikki tuotantoalueen kuivatusvedet on johdettava ympärivuotisesti vähintään 3,5 ha suuruisen pintavalutus kentän kautta. Tuotantosuunnitelmaportaan mukaan pintavalutus kenttä on kooltaan 3,1 ha, joka on 5 % 62 ha:n valuma-alueesta. Pintavalutus kentän alueella on vanhoja metsäoimia, joihin on tehty tukoksia. Vedet johdetaan kentälle pumpaamalla. Vedet johdetaan laskuojan kautta Kirsinpäkkiin ja edelleen Evijärven Kniivilänlahteen (47.024).

Niivilänniityllä tehtyjen tutkimuksien perusteella alueella on potentiaalisesti merkittävien happamien sulfaattimaiden esiintymiä lohkoilla 2 ja 3. Päästötarkkailutuloksissa on havaittavissa, että veden pH on vuosina 2019 ja 2020 otetuissa näytteissä ollut selvästi alhaisempi kuin aikaisempina vuosina.

Niivilänniityllä on tehty ojavesien pH-kartoitus vuoden 2020 lopulla. Kartoitustulosten perusteella Alholmens Kraft Oy on tehnyt happamuuden torjuntatoimiksi kalkkikivipadon ennen pintavalutus kentän purkupistettä Kirsinpäkkiin sekä kalkinnut hienjakoiset kokoojajosta kaivetut massat ja maalevityspaikat.

Niivilänniityn vuoden 2020 päästötarkkailussa havaittiin, että tuotantoalueen kuivatusvedet olivat hyvin happamia ja myös sähkönjohtavuus oli poikkeuksellisen korkea. Niivilänniityn päästötarkkailunäytteessä 8.10.2020 pintavalutus kentältä lähtevässä vedessä myös sulfaatti ja metallipitoisuudet (alumiini, nikkeli, kadmium) olivat korkeita. Kirsinpäkin 8.10.2020 otetuissa vesistötarkkailunäytteissä turvetuotantoalueen ylä- ja alapuolisten tarkkailupisteiden välillä muutos veden laadussa oli merkittävä (pH:n lasku 6,2 → 4,5 ja sähkönjohtavuuden nousu 5,4 → 19 mS/m).

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on vastineessaan esittänyt, että vuonna 2021 maaliskuussa Niivilänniityllä on tehty kalkituksia happamuuden torjumiseksi. Vuoden 2021 kevään ja alkukesän tuloksissa pH on ollut pintavalutus kentälle tulevassa vedessä lähellä arvoa 5, mutta lähtevässä vedessä selvästi alempi. Loppukesällä sekä pintavalutus kentälle tulevan että sieltä lähtevän veden pH on ollut alhainen ja sähkönjohtavuus korkeampi kuin keväällä. Vuonna 2022 pH on vaihdellut, mutta se on ollut yleensä 4–4,5 sekä pintavalutus kentälle tulevassa että sieltä lähtevässä vedessä. Sähkönjohtavuus on ollut alhaisempi vuonna 2022 kuin vuonna 2021 sekä pintavalutus kentälle tulevassa että sieltä lähtevässä vedessä. Kuitenkin sähkönjohtavuus on ollut yhä lähes jokaisella näytekerralla yli 20 mS/m. Tulosten perusteella kalkitukset ovat vaikuttaneet jonkin verran ja vähentäneet veden happamuutta etenkin keväällä 2021. Kuitenkaan kalkitus ei tuo pysyvää parannusta veden laatuun.

Niivilänniityn turvetuotantoalue sijaitsee Ähtävänjoen vesistöalueen (47) Kirsinpäkin valuma-alueella (47.024). Turvetuotantoalueen vedet johdetaan reittiä Kirsinpäkki-Evijärven Kniivilänlahti-Ähtävänjoki. Turvetuotantoalue sijaitsee Kirsinpäkin molemmin puolin. Vesienjohtamisreitien pituus Kirsinpäkkiin laskevasta laskuojasta Kniivilänlahteen on noin 11,2 km.

Kirsinpäkki on voimakkaasti perattu ja siihen johdetaan Lappajärven jätevedenpuhdistamon vedet. Puroa kuormittaa lisäksi maa- ja metsätalous ja turvetuotanto. Kirsinpäkin vesi on erittäin ravinnepitoista ja laadultaan huonoa. Kirsinpäkki vaikuttaa paljon myös vedenlaatuun Kniivilänlahdessa.

Oikeudellinen arviointi

Kun tuotantoalueella on havaittu sulfidimaiden happamoitumisriski, kuivatusojia on ulotettu pohjamaahan saakka ja tuotantoalueelta on viime vuosina aikaisemmasta poiketen havaittu happamia ja metallipitoisia kuivatusvesiä, on tuotantoalueelta alapuoliseen vesistöön johdettavien kuivatusvesien laatuun kiinnitettävä erityistä huomiota.

Pelkämä turpeen happamuudesta aiheutuva pH-arvon lasku ei vaikuta kuivatusveden sähkönjohtavuutta nostavasti, joten pelkämä turpeesta mahdollisesti aiheutuva kuivatusveden happamoituminen ei aiheuta tarvetta ryhtyä happamuuden torjuntatoimenpiteisiin.

Lähtevän veden pH:n lasku samanaikaisesti tapahtuvan sähkönjohtavuuden nousun kanssa indikoi sulfaattimaiden hapettumisen seurauksena aiheutuvasta kuivatusveden happamoitumisesta ja metallien liukenemisestä. Koska pH:n muutokset tällaisessa tilanteessa voivat tapahtua nopeasti ja koska happamista ja metallipitoisista kuivatusvesistä aiheutuu lähtökohtaisesti alapuolisen vesistön pilaantumisen riski, hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräyksessä 17 määrättyihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, kun kuivatusveden pH laskee alle viiden ja lähtevän veden sähkönjohtavuus ylittää samanaikaisesti 20 mS/m. Näissä olosuhteissa aluehallintoviraston on ollut tarpeen antaa määräys suunnitelman esittämisestä ELY-keskukselle lupamääräyksessä 17 määrättyistä toimenpiteistä ja niihin varautumisesta.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöstä ei valituksen johdosta ole aihetta muuttaa.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Evijärven ja Lappajärven kunnanhallitusten on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **5.1.2024**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Pirjo Joutsenlahti ja Päivi Kentala sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Tuhkanen.

Esittelijä Pirjo Pentinmäki

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu**Päätös**

Oy Alholmens Kraft Ab, oikeudenkäyntimaksu 270 euroa
(*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

Evijärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Evijärven kunnan terveydensuojeluviranomainen

Lappajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Lappajärven kunnan terveydensuojeluviranomainen

Evijärven kunnanhallitus

Lappajärven kunnanhallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Kalatalousryhmä

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaan-
nista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>